

DİSK ve SENDİKALARA YABANCI DEVLET YARDIMI

Aydınlık Dergisi, 20 Ağustos 2000, No.683

Yıldırım Koç

ABD'deki, Japonya'daki ve Avrupa ülkelerinin çoğunluğundaki işçi sendikaları konfederasyonları, uluslararası ilişkilerinde kullandıkları paranın en azından bir bölümünü devletlerinden alırlar. Örneğin, bir İsveç sendikasının Türkiye'deki bir sendikaya uluslararası dayanışma çerçevesinde verdiği paranın kaynağı, çok büyük bir olasılıkla, İsveç devletinin bu amaçla o sendikaya aktardığı kaynaktır. Ayrıca, sendikanın kendi ülkesindeki bazı etkinlikleri de devlet parasıyla finanse edilir. Yabancı sendikacılarla bu konuyu konuşup, bu ilişkiyi eleştirdiğinizde genellikle söylenen, "biz üyemizin ödediği verginin bir bölümünü böylece geri alıyoruz"dur. Ancak ilişkiniz daha yakınsa, devletten aldıkları paranın ancak o ülkenin dış politikasıyla uyumlu biçimde kullanılabilirdiğini da sessizce itiraf ederler.

Türkiye'de ise farklı bir geleneğimiz var. Devletten ve özellikle de yabancı devletlerden para alan sendikalar sert biçimde eleştirilir. 1967 yılında TÜRK-İŞ'ten ayrılan üç sendikanın DİSK'i kurması sürecinde TÜRK-İŞ'e yönelttikleri eleştirilerden biri, TÜRK-İŞ'in ABD Uluslararası Kalkınma Teşkilatı'ndan (AID) aldığı parasal destektir. TÜRK-İŞ'in, daha sonraki yıllarda yine ABD devlet kaynaklarını kullanan AAFLI (Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) ile olan ilişkileri de sert biçimde eleştirildi. Bu eleştiriler etkili oldu ve TÜRK-İŞ'in 1992 yılı Aralık ayında yapılan 16. Genel Kurulunda, "yabancı devletlerden doğrudan veya dolaylı olarak alınan parasal kaynaklarla ve doğrudan veya dolaylı yabancı devlet kuruluşları ile bağımsızlığımızı zedeleyici işbirliklerine gidilmemesi ve ortak eğitim programlarının düzenlenmemesi" kararı alındı.

Yabancı devletlerden, hangi amaçla olursa olsun, para yardımı almamak son derece doğru bir tavır. Uluslararası dayanışma olacaksa, bu dayanışmanın işçilerin ödedikleri aidatlarla karşılanması daha doğru. Bugün gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının uluslararası dayanışma adı altında kendi devletlerinden (o devletlerin dış politikalarıyla uyumlu bir biçimde kullanmak koşuluyla) aldıkları paraları dağıtıyor olmaları da, uluslararası sendikacılık hareketinin zayıflığının göstergelerinden biri.

Ayrıca, yürürlükteki mevzuatımız Türkiye Cumhuriyeti devletinden para almayı açıkça yasaklarken, yabancı devletten para alınması daha da kötü bir tavır. 2821 sayılı Sendikalar Yasasının 40. maddesi, sendika ve konfederasyonların, hiçbir devlet kuruluşundan para alamayacağını açıkça belirtiyor. Madde metni şöyle: "Genel ve katma bütçeli idarelerle mahalli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli kurumlar, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi kuruluş ve kurumlarla sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, sigorta şirketleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları dahil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve kuruluşlar, bu fıkrada sözü geçen idare, kuruluş ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan kuruluşlarla bunların aynı oranda katılması ile kurulan kurumlar ve siyasi partiler, sendika ve konfederasyonlara mali yardım ve bağışta bulunamazlar. Sendika ve konfederasyonlar da bu gibi yardım ve bağışları kabul edemezler. Sendika ve konfederasyonlar, kendilerinin veya Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlardan başka dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin almadıkça yardım ve bağış kabul edemezler."

Görüldüğü gibi, **Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin herhangi bir biriminden mali yardım ve bağış alabilmek mümkün değil. Bu durumda Avrupa Birliği Devletinden (yani ulus-devlet üstü bir devlet yapısından, oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri'nden), bu devletin hükümetinden (Avrupa Komisyonu) para almak uygun mu?**

Üç kuruluşunu harcarken bizim gözümüzde cimrilik eden Avrupa Birliği Devleti, Türkiye’de kimlere, niçin para verir? ABD ile AB ve Japonya arasında bir fark var mıdır? ABD’den alınan para kötü, AB’den alınan para iyi midir? ABD’li sermayedarlar bencil de, AB’li sermayedarlar insan hakları ve demokrasi yanlısı mıdır? ABD’de iktidarda sermayedarlar vardır da, AB’de iktidarda işçiler mi vardır? ABD’deki Demokratik Parti iktidarı ile AB’deki sosyal demokrat parti iktidarları arasında özde bir fark söz konusu mudur? Bu sorulara açık yanıt vermek gerekir. Ayrıca, Avrupa Birliği Devleti’nin Hükümetinden (AB Komisyonu) hangi sivil toplum örgütlerinin para aldığıının açıklanması da bazı kuruluşların izledikleri politikaların kavranmasına yardımcı olacaktır.

Burada bir noktaya daha dikkati çekmekte yarar var. Daha önce birçok kez yazdığım gibi, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu kendisini Avrupa Komisyonu’na endekslemiş durumda. Türkiye’de kullandığımız ölçütlere göre, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Avrupa Birliği Devletinden bağımsız değil. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu’nun faaliyetlerinde yaptığı harcamaların yüzde 80’inden fazlası Avrupa Birliği Devleti parası. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Kurulu toplantısının yapıldığı salonda bir masa bulunur ve Avrupa Komisyonu (AB Hükümeti) temsilcileri istedikleri taktirde bu masadan yönetim kurulu toplantısını izleyebilirler. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu’na Türkiye’den TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve KESK üye. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, faaliyetlerinin giderlerinin yüzde 80’inden fazlasını Avrupa Birliği Devletinden aldığı için, bu kuruluşa üye dört örgüt de **dolaylı ve kaçınılmaz olarak** Avrupa Birliği Devleti ile bir ilişki içine giriyorlar. Ancak TÜRK-İŞ’in Avrupa Komisyonuna (Avrupa Birliği Devletinin Hükümeti) ayrı bir başvuruda bulunarak doğrudan para istemesi, bu parayı alması ve bu parayı hangi amaçla olursa olsun kullanması söz konusu değildir.

DİSK ise son yıllarda bu hatayı yaptı. Çeşitli toplantılarda bu konuyu gündeme getirdim; bir dönem TÜRK-İŞ’e ABD paraları ile ilgili olarak yaptıkları eleştirilerin AB’den aldıkları para nedeniyle kendilerine yöneleceğini söyledim. İlk başta bir uluslararası sendikal örgütün düzenlediği etkinliğin finansmanı Avrupa Birliği Devleti’nin Hükümeti (AB Komisyonu) tarafından yapılıyordu. Bu tür etkinlikleri kolayca belirleyebilirsiniz; çünkü AB Komisyonu parasıyla yapılan etkinliklerde mavi zemin üzerindeki 12 sarı yıldızıyla AB bayrağının asılması veya bu parayla basılan kitapların bir yerine bu bayrağın basılması zorunluluğu vardır. Ancak daha sonra DİSK doğrudan bir başvuruda bulundu ve 100 veya 150 bin euro tutarında bir para aldı. Bu para bir uluslararası işçi örgütünden uluslararası dayanışma kapsamında alınmadı. Bu para, bir başka ülkenin sendikasıyla o ülkenin işçilerinin ödedikleri aidatlardan alınmadı. Bu para, bir başka ülkenin sendikasıyla o ülkenin devletinin o sendikaya verdiği kaynaktan alınmadı. Doğrudan Avrupa Birliği Devletinin Hükümetinden (AB Komisyonu) alındı.

15.9.1997 – 30.6.2000 döneminde DİSK’in aidat gelirleri 317,2 milyar lira iken, içinde proje gelirlerinin yer aldığı “diğer gelirler” 143 milyar liradır. Avrupa Birliği’nin internetteki web sayfasında da DİSK ve TOSAV’a toplam 270 bin euro (yaklaşık 250 bin ABD Doları) verildiği belirtilmektedir (<http://www.deltur.cec.eu.int/english/e-mail-meda.html>).

DİSK’in Avrupa Birliği Devleti Hükümetinden para almaması işçi sınıfımız ve Emek Platformu açısından son derece önemlidir.